
1.

Nechť tě bohové ochraňují, Fabie, před takovou pohromou, neboť ze všech způsobů, jimiž očistíme tělo nám dané, je průjem tím nejvleklejším a nejúpornějším. Trpíval jsem jím často, jak už to bývá u těch, kdo stejně jako já pronikají při hledání moudrosti a jistot do nejvzdálenějších koutů impéria a dokonce i za jeho hranice. Stalo se totiž, že do mých rukou se dostal papyrus, údajně nalezený v jednom etruském hrobě, a v něm jsem si přečetl o jakémsi potoce, jehož vody obdarí moudrostí každého, kdo se jich napije. Ten, kdo mi listinu prodal, tvrdil, že vodní tok se nachází v nějaké vzdálené zemi, a z uvedených údajů jsem odhadl jeho polohu. Pak jsem se vydal na cestu a už dva roky ochutnávám všechny vody, na které narazím. Avšak jediným výsledkem je, drahý Fabie, můj neustále se zhoršující zdravotní stav a postižení, o němž jsem se zmínil, je mi na celé cestě společníkem nejstálejším a, u Herkula, i tím nejzjevnějším.

Avšak v tomto dopise ti nehodlám vyprávět o pohromách, které mě potkaly, nýbrž o podivné

situaci, v níž se právě nacházím, a o lidech, které jsem poznal.

Pátrání mě zavedlo od Pontos Euxeinos na území táhnoucí se od Trapezús na jih od Kilíkie až na místo, kde se nacházejí zvláštní temné hluboké prameny, z nichž pije skot, a krávy pak zbělají a ovce zčernají. Dorazil jsem po jednodenní cestě koňmo až tam, kde se zmíněné toky nacházejí, sestoupil jsem z koně a rychle vypil celé dvě sklenice, neboť se mi zdálo, že první neměla žádný účinek. Po chvíli se mi zatmí před očima, srdce mi začne zběsile tlouct a tělo se mi značně nafoukne následkem ucpání vnitřních kanálků. Jakmile si to uvědomím, vydám se s nesmírnými potížemi na zpáteční cestu. Skoro se totiž neudržím na koni a jen stěží se orientuji podle slunce, rozmarně se přemísťujícího před mýma očima z jednoho konce obzoru ke druhému.

Trvalo to nějakou chvíli, když tu jsem zaslechl mocný výbuch, který vyšel z mého vlastního těla a vystřelil mě ze sedla takovou silou, že jsem dopadl asi dvacet kroků od zvířete, které vzápětí poděšeně odklusalo a zanechalo mě tam zle zřízeného a v bezvědomí.

Nevím, jak dlouho jsem tam ležel, až jsem se probal obklopený početnou arabskou družinou. Pozorovali mě s údivem a ptali se jeden druhého, kdo asi je to individuum a jak se tam dostalo po svých. Slabým hlasem jsem jim sdělil, že jsem římský občan z patricijské rodiny a jmenuji se Pomponius Flatus, tedy Bzdůch, a že jsem spadl z koně následkem lehké nevolnosti.

Když pozorně vyslechli mé vyprávění, chvíli rokovali o dalším postupu, až jeden z nich prohlásil:

„Navrhuji, abychom mu sebrali to, co mu ještě zůstalo, pořádně si to s ním rozdali zezadu a pak mu uřízli hlavu, jak to naše věrolomná rasa činívá všem pocestným.“

„Já zase navrhuji,“ dodal další, „abychom mu dali napít a najíst, posadili ho na velblouda a vzali s sebou, dokud nenajdeme někoho, kdo ho vyléčí a postará se o něj.“

„Dobrá,“ prohlásili ostatní s posměvačnou výmluvností.

Poté mě zvedli, přivázali provazy k velbloudímu hrbu a vydali se opět na pochod. Se západem slunce se karavana zastavila a utábořila na úpatí duny, na jejímž vrcholku zapálili oheň a postavili stráž, která měla udržovat v patřičné vzdálenosti lvy či jiné noční drancovníky.

Pět dní jsem putoval s těmi lidmi kočovného života, kteří nikam nepatří a nikde nespočinou, na nejvyš po dobu nezbytnou ke koupi či prodeji zboží, jež přepravují. Karavanu tvoří pouze muži a jezdecká a tažná zvířata. Pokud někdo z nich během oněch krátkých zastávek vejde ve styk s nějakou ženou, zanechá ji při odjezdu tam, kde ji našel, byť by sebevíc naléhala, že půjde s ním. Jsou však monogamní a ženám, s nimiž se seznámili, jsou naprosto věrní, navštěvují je a zahrnují dary, kdykoliv je k nim zavedou jejich cesty. Při těch příležitostech obnovují, byť jen na krátkou dobu, své prchavé vztahy, a to i tehdy, když si ženy během uplynulé doby našly jiného partnera, což chápou a nic nenamítají. Narodí-li se z nějakého svazku synové, zanechají je s matkami, ale starají se o jejich živobyті. Jakmile syn dosáhne věku sedmi let, matce ho ode-

berou a zařadí do karavany. Z těchto náhodných spojení se rodí jen málo dětí a dotyčná etnická skupina by nakonec mohla zaniknout. Aby tomu zabránili, kradou další děti, vychovávají je a zacházejí s nimi, jako by byly skutečně jejich. Počet proto neklesá, ovšem ze stejného důvodu jsou tak obávaní. Když některý z nich těžce onemocní anebo mu stáří již nedovoluje pokračovat v nelehkém životě, který vedou, zanechají jej v nějaké oáze s měchem vody, hrstkou datlí a s nadějí, že tudy bude projíždět jiná karavana, která dodá jejich druhovi znovu vše potřebné k přežití. Ale to se nestává, a tak v oázách na cestách jsou často vidět kostry obklopené zrníčky datlí.

Jako všichni Nabatejci vzývají Hubala, jehož někdy nazývají i Alláhem, a jeho tři dcery, které též považují za bohyně, i když nižšího stupně. Modlí se společně při zrození a zániku dne a poklekají směrem, kde by podle jejich propočtů měl být Jeruzalém.

V každodenním životě jsou vlídní, řeční, rádi se smějí a vypravují si historky. Nikdy však nevzpomínají na minulost ani neplánují budoucnost, a pokud hovoří o čemkoliv, nikdy nezapomenou zdůraznit, že vše v jejich příběhu je pouhým výplodem fantazie. A protože jsou nuceni být stále spolu, dnem i nocí, od mládí až do smrti, mají přísně zakázány jakékoliv důvěrnosti, které by zcela jistě vyvolávaly konflikty a zvrhly se v nepřátelství. To je důvod, proč přehánějí formálnost a diskrétnost a proč jsou tak obřadní. Jedí i spí odděleně a po každé, když souloží zezadu, se snad tisíckrát ukloní a vyptávají na zdraví toho druhého a na jeho ob-

chody, jako dva přátelé setkávající se po dlouhém odloučení. Pohostinnost je pro ně posvátná, ovšem současně nedůvěřují neznámým lidem, ať už pocházejí odkudkoliv. Potkají-li se s jinou karavanou nebo se skupinou pocestných či pastýřů, tajně se poradí, co podniknou. Někdy cizince pozdraví a pokračují v cestě; jindy zase je pobijí. Nejedí vepřové. Když mohou, tak se myjí. Nikdy se neholí.

Pátého dne za soumraku zahlédneme římský tábor. Arabové se k němu raději nepřibližují, ale na mé prosby mě nechají odejít, aniž by za mě žádali výkupné, protože vědí, že nic nemám, a mají podezření, že by za mne stejně nikdo nevyplatil ani sestercius. Poděkoval jsem jim a slíbil, že je za jejich velkodušnost odměním, pokud nás osud opět svede dohromady.

„U Alláha,“ oni na to, „něco takového je zcela nepravděpodobné, jestli budeš stále pít ten hnus.“

Pak pokračují v cestě a já mířím pěšky k táboru; přitom latinsky volám, aby si mě nespletli s nepřitelem a neprobodli mě kopím.

V táboře se nachází kohorta XII. legie Fulminata s dvaceti jezdci a s malým pomocným sborem pod velením Liviana Malia, známého také jako Nebojsa, muže pokročilého věku, vyrovnané povahy a velkého břicha. Sdělím mu, kdo jsem a jak jsem se sem dostal. Vyslechne mě, a když jej informuji o cíli své cesty, podotkne, že i když je v Sýrii už dvacet let, byl tam totiž přeložen spolu s Quintem Didielem krátce po bitvě u Actia, v níž bojoval po boku Marka Antonia a Kleopatry, nikdy neslyšel o vodách s podobnými zázračnými vlastnostmi. Jenom jednou, řekl, nedaleko Alexandrie, zahlédl nosorožce skota-

čícího ve vodách Nilu. Pak mi oznámí, že on a jeho mužové směřují do Sabasté na pomoc obyvatelům, kteří při povstání otrásajícím zemí zachovali věrnost Římu.

Následující ráno, dříve než je ležení strženo a vojáci pokračují v cestě, se můj hostitel obrátí k jednotce s krátkým projevem. Dělává to dennodenně, neboť to tak viděl u Marka Antonia, a přestože uběhla již dlouhá doba, je stále přesvědčen, že je to dobré pro udržení vysoké morálky vojáků a jejich smyslu pro disciplínu. Proslov však během let zastaral a přišel o svou přesvědčivost. Tloušťka dodává Livianu Maliovi patricijský vzhled, ale nenosí tuniku a tógu, nýbrž brnění a volné kalhoty, a tak připomíná spíše šaška. Zatímco slibuje slávu jako odměnu za odvalu a úsilí, vojáci ani nezastírají veselí. Livianus Malius to vidí a trpí tím, ale končí svou řeč stoickým gestem člověka, který plní krušnou povinnost, aniž očekává nějakou odměnu. Na tři povinné pokřiky odpoví oddíl jen s nechutí a výprava se vydá na pochod.

Po čtyřech dnech cesty, když jsme přebrodivili řeku Jordán, mi sám Livianus Malius radí, abych jeho společnost opustil, protože jinak se jistě zapletu do bojů. Není ani zapotřebí, aby přísahal na bohy, jak hodlá učinit, neboť již od včerejšího dne nacházíme vesnice zničené požáry, které zakládají sami vzbouřenci, jakmile nabudou přesvědčení, že bitevní štěstěna jim nepřeje. Židé se raději vzájemně usmrtí, než by se vzdali Římanům a viděli znesvěcení svých chrámů, a než poslední spáchá sebevraždu, zapálí obec a vše v ní. Často mají tolik naspěch ve vzájemném vyvražďování, že nakonec

nezůstane nikdo, kdo by přiložil pochodeň. Ona nepředpokládaná okolnost pak legionářům umožní místo vydrancovat, ale rychlý rozklad mrtvol vystavených slunci vyvolává epidemie. Proto dávají římské úřady přednost zápalné oběti a podporují ji, ačkoliv krátí jejich zisky. A protože nemám chuť zúčastnit se boje, nabídku přijímám. Ačkoliv kam půjdu, jestli se odloučím od expedičního sboru a zůstanu sám v nepřátelské zemi? Jak jsem se dozvěděl, je to oblast plná banditů a loupežníků i těch, kteří se sice živí něčím jiným, leč nepromarní příležitost, když se jim naskytne, a okradou a zabijí všechny, na něž si troufnou. Nejslavnější z banditů se jmenuje Teo Dobrá trefa a proslavil se krutostí a krvelačností. Muže stíná mečem; ženy věší za kotníky hlavou dolů a uřezává jim prsy a má zálibu v pití dětské krve. Toho netvora pronásledují židovské i římské úřady marně již celá léta, protože nikdo neví, kde žije ani jak vypadá. Ti, co ho spatřili, ho již totiž identifikovat nemohou; nežijí.